

ÇİN'İN ASKERİ GÜCÜNÜN "KÜRESELLEŞMESİ"

Çin'in silahlı güçlerinin modernleşmesi analistlerin beklediğinden çok daha hızlı geliyor. Londra'da yer alan Uluslararası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü (IISS) uzmanlarına göre artık ABD'nin kendi silahlı güçleri için kapasite gerekliliklerini ölçtüğü ülke Rusya değil Çin. Bu, özellikle Çin'in modernizasyon çabalarının odağında yer alan hava ve donanma güçleri cephesinde böyle.

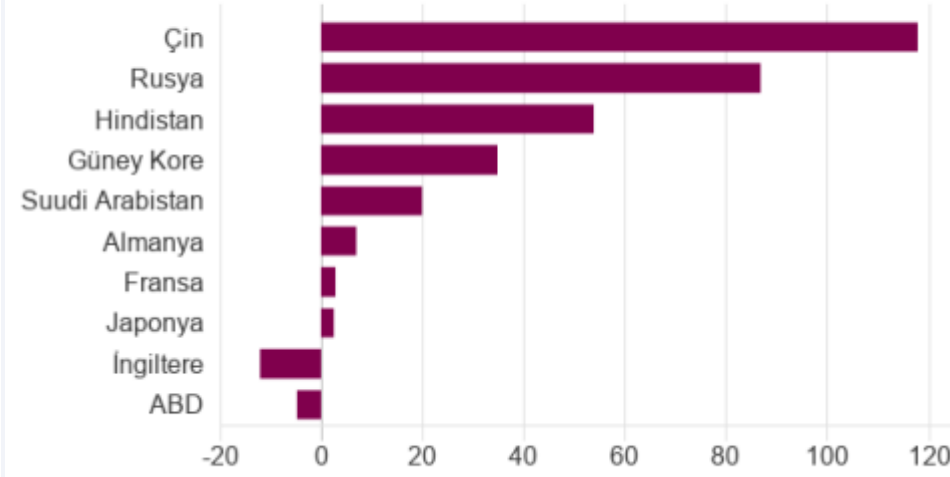
Avrupa'da gelişen olaylar ise Amerikan ordusu için hala kıyas noktasının Rusya olduğu anlamına geliyordu.

Bu eğilim, IISS'in 1959 yılından beri yayımladığı, küresel askeri kapasitelerin ve savunma bütçesinin yıllık raporu Askeri Denge'de de görülüyor. Çin ordusundaki değişim tabii ki uzun zamandır sürüyordu. Ancak artık Washington'ın öncü rakibinin değişmesi noktasına gelindi ya da gelinmek üzere.

Değişen dengeler?

2007 yılından beri büyük güçlerin askeri harcamalarındaki değişim

■ 2007-2016 arasındaki yüzdelik değişim

Source: Dünya Askeri Harcamasında Sıprı Eğilimleri, 2016

BBC

Bu yılki rapor bu haftanın sonuna doğru yayımlanmadan önce, BBC Savunma ve Diplomasi Muhabiri Jonathan Marcus, bir grup IISS uzmanıyla masaya oturup bu eğilimin detaylarını ortaya çıkarmaya çalıştı.

Çin'in gelişen askeri teknolojisi

Çin'in uzun menzilli konvansiyonel balistik füzelerden beşinci nesil savaş uçaklarına kadar gelişimi ve teknik kapasitesi göz alıcı. Geçen yıl Çin'in Tip 55 serisi savaş gemilerinin ilki suya indirildi. Kapasitesi NATO'nun durup düşünmesine yol açacak cinsten. Çin, aynı zamanda ikinci uçak gemisi üzerinde de çalışıyor.

Askeri emir-komuta zincirinin, bütün hayati bölümleri içerecek şekilde gerçek bir ortak karargâh geliştirmek adına yenileniyor. Ağır silahlar, hava savunması ve kara saldırısı alanında ABD'nin sahip olabileceği birçok şeyi geride bırakacak silahları var. Rus teknolojisinin akın ettiği 1990'ların sonu itibarıyla, Çin donanması yüzey ve yüzey altı filolarını yeniledi.

Çin gittikçe daha büyük bir rakip oluyor

Havada ise tek koltuklu jeti J-20'nin kullanıma hazır olduğu söyleniyor. Beşinci nesil jet olarak bilinen bu seride, görünmez bir teknoloji, ses hızını aşan bir kapasite ve yüksek bir havacılık teknolojisi var.

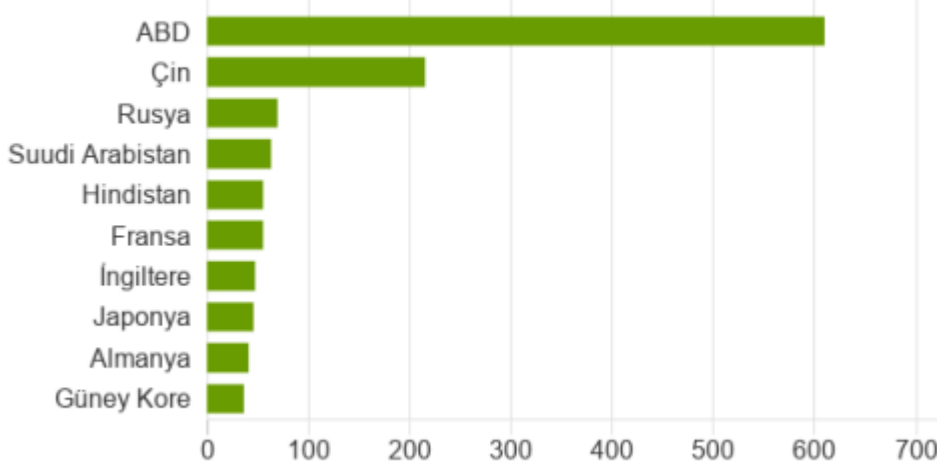
IISS uzmanları ise bu gelişmelere şüpheyle yaklaşıyorlar.

Çin hava gücünün uçuş sırasında fark edilmeyecek jet teknolojisine uygun taktikler geliştirmesi ve "beşinci nesil savaş uçaklarının dördüncü nesil modellerle entegre olması" gerektiğini söylüyorlar. Ancak yine de Batı ile aynı kapasitede olan havadan havaya füzelerde de gözlemlenebildiği gibi Çin'de görülen gelişmenin net olduğunu belirtiyorlar.

Bu yıl yayımlanacak raporda bir bölüm tamamen Avrupa'nın egemenliğini sarsması açısından bir test niteliğinde görülen, Çin ve Rusya'nın havadan atılan füzeler ile ilgili kaydettikleri gelişmelere ayrılmış durumda.

Küresel askeri harcama, 2016

Milyar dolar

Küresel Askeri Harcama Eğilimleri, 2016, Sipri

BBC

ABD ve müttefikleri Soğuk Savaş sona erdiğinden bu yana çok sayıda hava operasyonu düzenledi ve çok az araç kaybetti. Ancak IISS'e göre egemenlikleri gittikçe sarsılıyor.

Raporu yazarlara göre 2020 yılına kadar Çin'in hava kapasitesini geliştirmesi, ABD ve bölgesel müttefiklerinin, hem taktiklerini, tekniklerini ve süreçlerini hem de hava ve uzay muharebe çalışmalarının gidişatını gözden geçirmesine yol açacak.

2020 hedefleri

IISS'e göre Çin ordusu karada ise modernleşme çalışmalarında geride kalıyor. Ekipmanının sadece yarısının modern bir muharebede işler durumda olduğu aktarılıyor. Ancak bu alanda bile gelişme kaydettiği belirtiliyor. Çin, 2020 yılına kadar "mekanizasyon" ve tam olarak ne anlama geldiği bilinmese de "informasyonlaşma" (informisation) hedeflerine ulaşmayı istiyor.

Çin'in en büyük stratejik hedefi, herhangi bir çatışma durumunda Amerikan askeri güçlerini mümkün olduğunca en uzaklara ittirebilmek, ideal olarak Pasifik'in derinliklerine doğru. Bu da Çin'in Amerikan Donanması'nın muharebe gruplarını riske atacak şekilde uzun menzilli hava ve donanma sistemleri geliştirmesini açıklıyor.

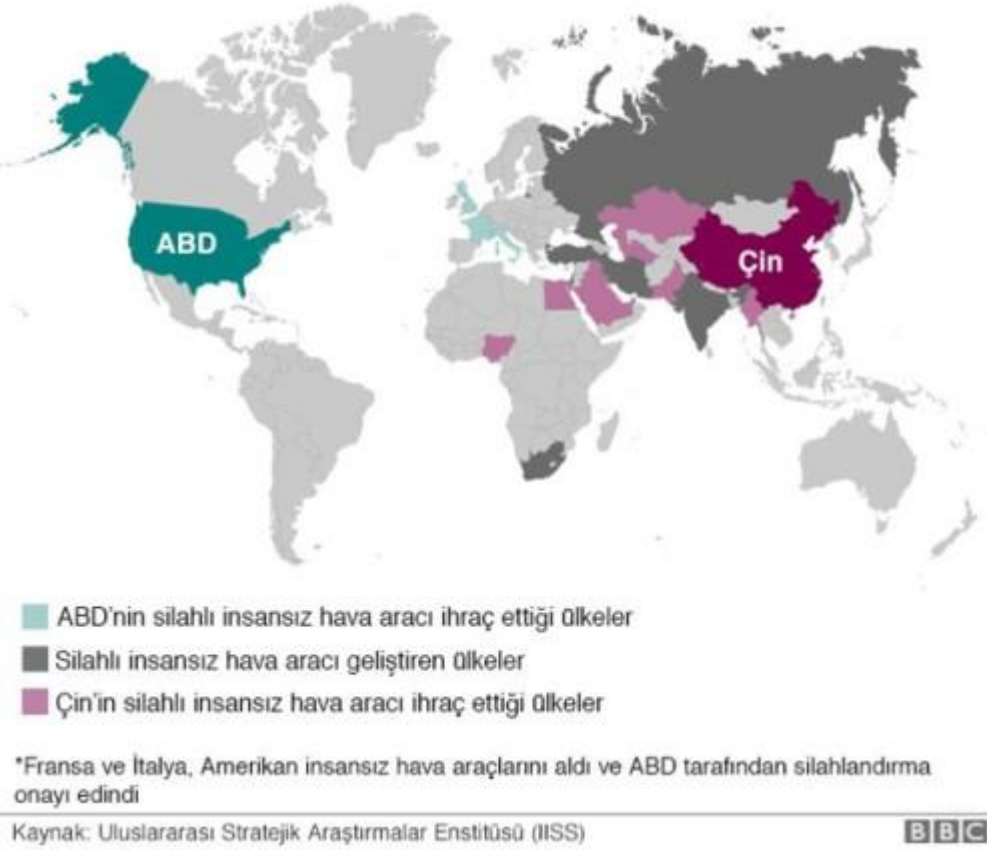
ABD'nin satmadığı ülkelere gidiyor

Askeri bir oyuncu olarak Çin'in en üst lige çıktığını söyleyebiliriz. Ancak bu Çin'in küresel askeri etkisinin sonu değil. Ayrıca hırslı bir silah ihracatı stratejisi güdüyor. Çin, gelişmiş teknolojileri ya bunları elinde bulundurmayan ülkelere ya da sadece en yakın müttefiklerinden satın almak isteyenlere satmayı hedefliyor.

Silahlı insansız hava aracı (UAV) piyasası bu açıdan iyi bir örnek. Bu hızla gelişen teknoloji, savaş ve barış arasındaki sınırın sorgulanmasına yol açıyor. Bu alanın öncülerinden olan ABD, İngiltere gibi çok yakın NATO müttefikleri birkaç ülke dışında kimseye bu araçları satmadı. Fransa da ABD'nin sağladığı Reaper adlı araçları kullanırken insansız hava araçlarını silahlandırmayı hedefliyor.

Çin'in ise böyle bir engeli yok.

Küresel insansız hava aracı piyasası

IISS'in bu yılki raporu Çin'in Mısır, Nijerya, Pakistan, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Myanmar gibi ülkelere silahlı insansız hava aracı (UAV) sattığını gösteriyor. Bu istenmeyen sonuçlara verilebilecek güzel bir örnek.

Washington'ın bu teknolojiyi satmaktaki isteksizliği bu alanı Pekin'e açtı. Bu da bu silahların yayılmasında önemli bir rol oynuyor, diğer ülkelerin de UAV'leri sadece istihbarat toplamada değil silahlı varyasyonlarını geliştirmede kullanmasına sebep oluyor.

Rekabetçi ticari teklif

Amerikalı ve Batılı silah ihracatçıları, Çin'i büyüyen bir ticari tehlike olarak görüyor. Bir IISS uzmanının anlattığına göre, Çin Batılı ülkelerin silahlarda sağladığı kapasitenin yüzde 75'ini yüzde 50 fiyata satıyor. Ticaret açısından bu güçlü bir teklif.

Çin'in kara muharebe araçlarında satışı ise daha az etkileyici. Müşteriler için Rusya ve Ukrayna gibi ülkelerle mücadele etmek durumunda. Ancak 2014 yılında Rusya zaman çerçevesinde geç kalınca Tayland Çin yapımı VT4 tanklarını almayı tercih etti. Tayland geçen yıl da yüksek oranda bir alım yaptı.

Özellikli silahlar

IISS uzmanları Çin'in bazı piyasalar için özellikli silah tasarladığını da söylüyor. Mesela Afrika ülkeleri için yapılan yeni hafif tank, yollar ve altyapı yüzünden daha ağır tankların işleyemeyeceği yerler için özel olarak tasarlanmış.

Çin'in gelişmiş silahlar konusunda yaptığı hamleler sadece komşuları için değil birçok ülke için de kaygı verici. Batılı hava güçleri yaklaşık 30 yıldır egemen durumda. Bir Batı Avrupa ülkesinin Çin ile bir çatışma içine girmesi ihtimali düşük olabilir, ancak Çin'in sattığı

gelişmiş silah sistemiyle başkalarının ellerinde yüz yüze kalabilir. Bir IISS uzmanı, “Denizaşırı müdahalelerde bulunurken düşük riskli bir ortama girdiğiniz algısının artık sorgulanması gerek.” diyor.

Fotoğraf: Reuters

Kaynak: <http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-43044312>

[status draft]

[nogallery]

[geotag on]

[publicize off|twitter|facebook]

[category güvenlik]

[tags ÇİN ORDUSU DOSYASI, ÇİN, ASKERİ, GÜÇ, KÜRESELLEŞME]